

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ
Odbor zemědělských komodit 18140

V Praze dne 21. 11. 2019
Vyřizuje: Ing. Jitka Drozdová
Telefon: 221 812 693

Zápis z jednání Rostlinolékařské rady (RR) MZe, dne 11. 10. 2019 v sále č. 101

Přítomni:

členové: Ing. Vladimír Řehák, CSc.; Ing. Jan Kazda, CSc.; Ing. Michal Hnízdil; Ing. Jitka Drozdová, Prof. František Kocourek, CSc

hosté: Ing. Jitka Götzová, Ing. Martin Liška, Ing. Radka Doležalová, RNDr. Jan Nedělník, CSc., Ing. Vlasta Knorová, Ing. Miluše Abrahámová

omluveni: Ing. Jiří Bílý, Ing. Ervín Hausvater, CSc., Ing. Pavel Minář, Ph.D., doc. Ing. Jan Mikulka, CSc., Ing. Radovan Pokorný, PhD.

Program:

1. Přemnožení škodlivých organismů rostlin a možná řešení v budoucnosti (M. Hnízdil)
2. Rezidua pesticidů v ovoci a zelenině. Příprava dotačních titulů integrované produkce ovoce a zeleniny v rámci nové SZP (F. Kocourek)
3. Možnosti omezení výskytu reziduí pesticidů v pitné vodě. Ukázka výsledků z analýzy a první náměty na řešení intervencí v rámci nové SZP (M. Abrahámová)
4. Příprava aktivit k Mezinárodnímu roku zdraví rostlin (M. Hnízdil)
5. Různé - Plnění závěrů a doporučení z předchozích jednání Rostlinolékařské rady

Prof Kocourek zahájil jednání, přivítal členy a hosty a na začátek uvedl změny v programu (bod 2. a 3. byly posunuty na začátek programu).

Ad 1) Ing. Hnízdil uvedl, že MZe uložilo ÚKZÚZ aktualizovat krizový plán rezortu při vzniku epifytií; ÚKZÚZ bude konzultovat také přístup SVS k tomuto tématu. Na úvod diskuze shrnul, že současná legislativa definuje několik kritérií pro hodnocení početnosti ŠO, které však nejsou vzájemně dostatečně provázány:

- dosažení prahu škodlivosti, kdy se pěstiteli vyplatí ochranný zásah proti ŠO,
- vznik „mimořádného stavu v ochraně rostlin“, kdy ÚKZÚZ může povolit použití přípravku mimo standardní podmínky povolení,
- vznik „kalamitního přemnožení ŠO“, kdy hrozí vznik značných škod, a ÚKZÚZ může nařídit mimořádná RL opatření ke snížení početnosti ŠO
- krizový stav ŠO, kdy nařizovaná RL opatření již nejsou dostatečně účinná a je nutno zapojit složky IZS.

V diskusi byly oceněny připomínky zejména odd. ochrany lesa MZe. Při vzniku krizového stavu ŠO v lesním hospodářství lze však krizový plán MZe využít jen částečně – nutno více zobecnit a popř. dopracovat zvláštní část pro odlišný postup v lesích. Liší se i zažitá terminologie. Pro správnou interpretaci krizového plánu je vhodné oslovit MV a spolupracovat úzce také s odborem bezpečnostní politiky a krizového řízení MZe.

Přítomní členové RR se shodli na:

- potřebě pojištění zemědělců i z důvodu škod způsobených kalamišními stavu ŠO – mohl by řešit Fond obtížně pojistitelných rizik;
- zachování a posílení monitoringu ŠO prováděného ÚKZÚZ i plodinovými svazy; všechny výstupy by ideálně měly být pod koordinací MZe jednotně dostupné na RL portálu ÚKZÚZ;
- potřebě stanovit nejvíce kalamišní ŠO pro polní kultury (i s ohledem na změny klimatu) včetně kalamišních hodnot jejich početnosti (na celostátní ale i regionální úrovni) pomocí objektivně hodnotitelných kritérií tak, aby dosažení tohoto stavu mohlo být i z legislativního pohledu spouštěčem reakce úřadu vůči vlastníkovi; k tomu doporučeno využít formu rychlého grantu ze zdrojů MZe (podobně jako tomu je v případě lesních kalamišních ŠO);
- nutnosti detailní analýzy problému přemnožení ŠO a dopracování koncepce včetně návrhů případné legislativní úpravy prostřednictvím ad hoc k tomu svolané pracovní skupiny expertů.

Ad 2) Prof. Kocourek informoval o stavu přípravy nové společné zemědělské politiky pro oblast regulace reziduí pesticidů v ovoci a zelenině.

Byla vypracována studie a první návrh intervencí pro integrovanou produkci ovoce, zeleniny a révy vinné. První návrh aktualizace podmínek pro IP pro příští období byl připomínkám pěstitelů. Na poradě s pěstiteli ovoce a zeleniny na MZe 31. 7. 2019 bylo dohodnuto, že návrh na regulaci pesticidů bude řešen v rámci dodatkových plateb a za základ podmínek byl přijat návrh F. Kocourka, který pěstitelé dopracují. Poznámka: Na další poradě na MZe k dotačnímu titulu „Osevní postupy“ bylo sděleno a zdůvodněno, že regulace reziduí pesticidů v ovoci a zelenině musí být zařazena do jádra podmínek a nelze ji řešit v rámci dodatkových plateb. Na konferenci „Bezpečné potraviny pro české spotřebitele“ (Praha 10. 6. 2019 na MPO) vystoupil prof. Kocourek s prezentací „Možnosti regulace reziduí pesticidů v ovoci a zelenině v průběhu pěstování“, kde seznámil účastníky se zásadami a možnostmi regulace reziduí pesticidů. Na konferenci vystoupili také zástupci obchodních řetězců se svými záměry poskytovat nízkoreziduální ovoce a zeleninu zákazníkům. Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí společně s MZe připravují seminář (MZe 11. 11. 2019), kde prof. Kocourek vystoupí s prezentací „Regulace reziduí pesticidů v ovoci a zelenině v průběhu pěstování“. Potřeba zdůvodnění rozdílů v podmínkách pro podpory v rámci dotačních titulů IP (base line) a podmínek stanovených v rámci obchodních vztahů (nadstavba).

Ad 3) V úvodu seznámil prof. Kocourek se stavem přípravy tohoto modulu SZP. Byla vypracována studie Kocourek, F., Kodeš V., 2019: Analýza k výskytu reziduí ve vodě (členům RR byla předložena verze z 29. 4. 2019). V současné době proběhlo oponentování ex ante a vypořádání připomínek. Do studie byly doplněny analýzy osevních postupů pro řepku a kukuřici z databáze ELPIS, kterou zpracovali pracovníci UZPI. Výsledky studie prezentovány na 10. Meziresortním jednání k opatření NAP (MZe 11. 9. 2019) ing. M. Abrahámová. Návrhy na intervence „OSEVNÍ POSTUPY“ (členům RR předložena verze z 12. 9. 2019 jako podklad pro jednání dne 10. 10. 2019 na MZe).

Ing. Abrahámová na začátku své prezentace poděkovala panu ing. Kodešovi (ČHMÚ) a panu MUDr. Kožíškovi (SZÚ) za poskytnutí podkladů pro zpracování studie. V úvodu seznámila se strukturou, zásadami a postupem přípravy SZP. Z rizikových látek, které se vyskytují v největší frekvenci a v nejvyšších koncentracích to jsou metazachlor a metolachlor, používané jako herbicidy v řepce a v kukuřici. Analýza osevních postupů dokladovala jako hlavní příčinu vysokého výskytu těchto pesticidů nízkou pestrost osevních postupů.

V rámci diskuze Ing. V. Řehák uvedl, že nejen spodní vody, ale i povrchové vody jsou ohrožovány látkami, které jsou součástí přípravků na ochranu rostlin, především pak herbicidů. Současný způsob hospodaření – na převážné většině půdy (70 %) se pěstují, jak

již bylo uvedeno, 3 plodiny – obiloviny, řepka a kukuřice, minimalizace zpracování půdy, utuženost půdy (téměř 50 %), nízký obsah organické hmoty v půdě (pod 2 %), narůstající acidita půdy (okolo 60 %) (viz Situační zpráva MZe – PŮDA – 2018), klimatické změny (oteplování, přívalemé deště) má významný vliv na obsah pesticidních látek v povrchových vodách. Podle ČHMÚ bylo na srážkoměrných stanicích do 600 m (průměrné hodnoty) ve vegetačním období (3. – 10. měsíc) v roce 2017 28 dnů a v roce 2018 44 dnů s přívalemým deštěm (hodinová srážka více jak 20 mm), při čemž největší počet těchto srážek byl v období duben – květen a srpen - září v roce 2017 11 dnů (220 mm) a ve stejném období v roce 2018 – 24 dnů (480 mm). Nutno upozornit, že se jedná o bodové zdroje. Současně je třeba upozornit, že v uvedeném období je nejvíce realizovaná chemická ochrana, zejména používání herbicidů, kdy aplikace se provádí ve fázi pre nebo časně postemergentně (viz seznam povolených přípravků). Pro aplikaci v tomto období je povoleno - do řepky 80%, u kukuřice a u obilovin pak přes 50 % z celkového počtu pro tyto plodiny registrovaných herbicidů. Uvedené údaje posledních dvou let ukazují, jak vysoká jsou rizika pro povrchové vody při uplatňování současných technologií. Poznatky z diskuze využije předseda RR v pracovní skupině MZe při dopracovávání intervencí pro tuto oblast SZP.

Ad 4) Rok zdraví rostlin 2020. O stavu přípravy akcí informoval Ing. M. Hnízdil. Zahájení roku zdraví případně na leden 2020. K tomuto tématu byly připraveny již některá zadání, jako je logo a banner. Další akce, které se připravují: Výstava v Národním zemědělském muzeu, Fotogalerie na základě foto soutěže, Konference ministrů FAO (strategie ochrany rostlin v budoucnu). Dále se začne připravovat Noc vědců a Česká a slovenská konference ochrany rostlin (září 20120 v Nitře). Předseda RR navrhl, že při příležitosti konference dohodne se slovenskou stranou možnost upořádat soutěž mladých vědců o nejlepší prezentaci.

Zástupkyně MZe k tomuto bodu doplnila: Z navržených aktivit v plánu publikace a propagace MZe na rok 2019, které byly navrženy a schváleny Pracovní skupinou k roku zdraví rostlin 2020, zbývá ve 4. čtvrtletí Odboru zemědělských komodit realizovat banner a letáky. Ostatní předměty, které byly v tomto plánu navrženy a které měly přispět k zvýšení povědomí široké veřejnosti o významu rostlinolékařství, však MZe neschválilo. Byla zmíněna možnost zařadit jiné předměty (pro děti) dodatečně do plánu publikace MZe na rok 2020 pro akci připravovanou v Národním zemědělském muzeu.

Ad 5) Různé

5a) Plnění závěrů a doporučení z předchozích jednání Rostlinolékařské rady (prof. Kocourek) Závěry z jednání Rostlinolékařské rady ze dne 9. 11. 2018:

RR doporučuje, aby příprava nového dotačního titulu odborného rostlinolékařského poradenství byla zajištěna ze strany odborného útvaru MZe, s tím, že zástupci ORL předloží téze a do přípravy se aktivně zapojí. RR dále navrhuje, aby podpora odborného poradenství byla akcentována také ve SZP. Dosud nesplněno. Předseda RR společně s předsedou ČAZV prověří možnosti plnění doporučení na odboru výzkumu MZe.

RR žádá zástupce ÚKZÚZ informovat o pokroku v povolování biologických prostředků a rozšíření povolení přípravků na ochranu rostlin na menšinová použití na nejbližším jednání pracovní skupiny NAP pro menšinová použití. Úkol trvá.

5b) Závěry z jednání Rostlinolékařské rady ze dne 21. 3. 2019:

RR doporučuje, aby se zástupce odboru zemědělských plodin aktivně zapojil do OECD. Rovněž doporučuje uspořádání odborného semináře, který by více objasnil problematiku ilegálních přípravků na ochranu rostlin a boj proti nim.

5c) Předseda RR obdržel písemnou zprávu se zájmem o spolupráci od Platformy pro bioekonomiku. Formy spolupráce budou upřesněny po osobním jednání předsedy RR s předsedou platformy doc. ing. M. Hájkem (ČZU).

Ad 5. Závěry z jednání a usnesení (doporučení RR).

1. **RR doporučuje** k tématu „Přemnožení škodlivých organismů rostlin a možná řešení v budoucnosti“ využít podkladů z diskuze k tomuto bodu a dopracovat koncepci řešení kalamitního přemnožení ŠO v ad hoc pracovní skupině pod vedením ÚKZÚZ. Dopracovaný materiál předložit vedení ÚKZÚZ a zástupcům MZe.

2. **RR doporučuje** zařadit témata „Rezidua pesticidů v ovoci a zelenině“ a „Možnosti omezení výskytu reziduí pesticidů v pitné vodě“ do přípravy SZP a pro dopracování intervencí k oběma tématům využít členy RR v rámci dopracování a připomínkování intervencí.

Zapsala:
Ing. Jitka Drozdová
tajemnice Rostlinolékařské rady

Zápis schválil:
Prof. František Kocourek
předseda Rostlinolékařské rady

Ing. M. Czetmayer Ehrlichová
pověřená řízením odboru zemědělských komodit

Příloha: prezenční listina